

SOCIETAS SCIENTIARUM VARSAVIENSIS TOWARZYSTWO NAUKOWE WARSZAWSKIE

Warszawa, 7 kwietnia 2021

Szanowny Pan
Prof. dr hab. Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki

Szanowny Panie Ministrze,

W dniu wczorajszym wielu członków naszego Towarzystwa, a w tym Zarząd, otrzymało kopię anonimowego projektu ustawy o Narodowym Programie Kopernikańskim. W projekcie tym proponowane jest utworzenie jako instytucji państwowych, podległych ministrowi nauki oraz finansowanych z budżetu państwa, dwóch nowych instytucji, a mianowicie Międzynarodowej Akademii Kopernikańskiej oraz Szkoły Głównej Mikołaja Kopernika.

Mimo, iż formalnie nie jest to zapisane bezpośrednio w projekcie, nie mamy najmniejszej wątpliwości, iż ostatecznym celem tej inicjatywy jest faktyczna likwidacja Polskiej Akademii Nauk a także utworzenie nowej państwowej jednostki naukowo-edukacyjnej o nader przypadkowym i niespójnym profilu akademickim.

Władze Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, oceniając ten projekt jako wyjątkowo szkodliwy i wręcz ośmieszający powagę państwa polskiego, zwracają się do Pana Ministra z usilną prośbą o jak najszybsze odcięcie się od tej propozycji oraz jeśli powstała w jakimkolwiek gronie doradczym Ministerstwa, podjęcie zdecydowanych konsekwencji personalnych wobec autorów tego wręcz paszkwilanckiego dokumentu ze względu na wyjątkową jego szkodliwość nie tylko naukową, ale także społeczną i polityczną.

Na podstawie natychmiastowego odzewu naszych członków oraz listu Prezesa PAN skierowanego do społeczności akademickiej powiązanej z PAN (a w tym większości członków Towarzystwa Naukowego Warszawskiego skupiającego elitę naukową głównie warszawskiego środowiska akademickiego), możemy przyjąć jako fakt, iż projekt ten nie był konsultowany w polskim środowisku naukowym.

Pałac Staszica, pok. 06. ul. Nowy Świat 72. 00-330 Warszawa. tel. +48-22-657 27 18
e-mail: sekretariat@tnw.waw.pl

Towarzystwo Naukowe Warszawskie ma status Organizacji Pożytku Publicznego
NIP:525-21-19-559; KRS:0000110663; REGON:001041722
Millenium Bank: 27 1160 2202 0000 0000 2825 3799

W naszej ocenie zawarte w tym projekcie treści są w swej istocie prostą drogą do zniszczenia całego dorobku polskiej nauki akademickiej. Nie ma tam nawet śladu wiedzy o sytuacji instytutów badawczych PAN, placówek, które w indywidualnych międzynarodowych rankingach sytuują się w pierwszej setce instytutów badawczych świata, jak Instytut Chemii Fizycznej, czy Instytut Biologii Doświadczalnej imienia Marcelego Nenckiego i wielu innych Instytutów PAN. Uderza również brak informacji o dalszym losie tak znakomitych placówek humanistycznych jak Instytut Historii imienia Tadeusza Manteuffla, Instytut Filozofii i Socjologii, Instytut Badań Literackich, czy Instytut Sztuki i wielu innych.

Pragniemy przypomnieć, że Polska Akademia Nauk, utworzona w 1952 roku w oparciu o Towarzystwo Naukowe Warszawskie i krakowską Polską Akademię Umiejętności, zajmuje w obecnych rankingach – jako całość – wysokie miejsce w pierwszej setce lub na początku drugiej setki instytucji światowych.

Sam projekt, którego obszerne ustępy zostały – paradoksalnie – przejęte bezpośrednio z Ustawy o PAN, odznacza się zadziwiająco niekompetencją.

Tytułem przykładu: Akademia Kopernikańska podzielona została na sześć Izb: 1) Astronomii i Nauk Matematyczno-Przyrodniczych, 2) Nauk Medycznych, 3) Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, 4) Filozofii i Teologii, 5) Nauk Prawnych, 6) Laureatów Nagród Kopernikańskich.

Naszym zdaniem pominięcie nauk humanistycznych i społecznych budzi smutne skojarzenia z czasami II wojny światowej i okresu stalinowskiego, kiedy to tępione były zwłaszcza te dziedziny. Szokujący jest w projekcie brak nauk historycznych, językoznawstwa, socjologii, politologii, etnologii, religioznawstwa i dziesiątków innych dyscyplin, jak chociażby historii sztuki, historii muzyki, pedagogiki. Nie mieszczą się one żadną miarą w naukach prawnych, filozofii, teologii ani innych specjalnościach wymienionych w projekcie.

Zdumiewa zaproponowany sposób powoływania członków oraz władz Akademii, który przez bezpośrednie powiązanie z instytucjami rządowymi wręcz przypomina najgorsze wzorce okresu stalinowskiego i nie ma nic wspólnego z jakąkolwiek uznaną instytucją akademicką w świecie szanującym demokratyczne wartości.

Zadziwia przekonanie autorów tej propozycji, że powołanie Akademii w tym kształcie i trybie wzmocni prestiż państwa polskiego oraz będzie stanowiła ona jakkolwiek punkt pozytywnego odniesienia dla polskiego środowiska akademickiego. I to wszystko za ogromne pieniądze z budżetu państwa. Świadczy to jednoznacznie o kompletnym niezrozumieniu świata akademickiego i przekonaniu, iż ustawowe dekretywanie jakości ma jakkolwiek związek z faktyczną jej oceną.

Nasze głębokie przekonanie, iż ostatecznym celem jest przejęcie pełnej kontroli politycznej nad PAN i jej docelowa likwidacja bierze się nie tylko z nieudolnego kopiowania fragmentów obecnej Ustawy o PAN, ale całkowitego pominięcia Polskiej Akademii Nauk w treści samej Ustawy, przy jednoczesnym zacytowaniu innych instytucji. Zwraca na to uwagę Prezes PAN w swoim liście.

Kolejnym kuriozum w proponowanej Ustawie jest powołanie nowej państwowej instytucji akademickiej pod szumną nazwą Szkoła Główna Kopernika. W obecnej propozycji jest to zlepek kilku istniejących lub tworzonych Kolegiów tematycznych oraz Krajowej Szkoły Administracji Publicznej im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego.

Pomijając podane bez jakiegokolwiek uzasadnienia aspekty lokalizacyjne składowych tej Szkoły, zupełnie niezrozumiałe jest uzasadnienie jej konstrukcji i związku z istniejącymi instytucjami. Czy to ma być sposób na budowanie jakości naukowo-dydaktycznej państwa polskiego i to w czasie generalnego niedofinansowania tego sektora? Jawnie lobbystyczny i polityczny charakter tej propozycji jest absolutnie nieakceptowalny w normalnym państwie.

Jako największe stołeczne i ogólnopolskie towarzystwo naukowe, które powstało w 1907 roku, a którego korzenie sięgają czasów Stanisława Staszica zwracamy się do Pana Ministra z prośbą o odpowiedź na następujące pytania:

Czy Ministerstwo Edukacji i Nauki jest w jakikolwiek sposób związane z tą propozycją?

Czy i jakie kroki Ministerstwo zamierza podjąć, aby udaremnić tę ogromnie szkodliwą inicjatywę i wyciągnąć stosowne kroki wobec jej inicjatorów i autorów?

Uważamy, że tylko zdecydowane działania ze strony Ministerstwa mogą zapobiec eskalacji protestów ze strony nie tylko dziesięcioletniej rzeszy pracowników Polskiej Akademii Nauk, ale także całego polskiego środowiska akademickiego.

Pragniemy po raz kolejny powtórzyć deklarację chęci zaangażowania Towarzystwa i naszych członków w rzeczową dyskusję o kształcie instytucjonalnym nauki w Polsce.

Zwracamy uwagę, że kluczowym problemem i wyzwaniem nie jest tworzenie, bądź przekształcanie istniejących instytucji, ale dramatycznie niska liczebność kadr badawczych w Polsce będąca nadal jedną z najniższych w Europie w odniesieniu nie tylko do wielkości kraju, ale także, co bardzo rzadko jest podnoszone, z faktu niespotykanego w historii stałego zainteresowania studiowaniem przez młodych Polaków. Obecnie co dziesiąty student w Europie jest Polakiem, co jest ewenementem w skali światowej. To powoduje wielkie obciążenie dydaktyczne. Jednocześnie notujemy ogromny brak kadr badawczych w kraju (praktycznie wymagający podwojenia obecnej liczby) i to w czasie gdy, głównie dzięki funduszom unijnym, dokonano ogromnych inwestycji infrastrukturalnych. To, a nie pompacyjne projekty administracyjne, powinno stać się fundamentem długofalowej strategii rozwojowej państwa polskiego.

Chcemy także zwrócić uwagę, że obecna pandemia w sposób wyjątkowo bezpośredni udowodniła, że jedynie nauka oferuje ratunek oraz szansę na dalszy rozwój ludzkości. I to nie tylko w zakresie czysto medycznym (szczepionki) ale także dzięki rozwojowi technologii komunikacyjnych, informatyki, nauk przyrodniczych i co szczególnie warto podkreślić - nauk społecznych.

Prezydium Towarzystwa Naukowego Warszawskiego

Prezes: prof. dr hab. Jerzy M. Langer

Wiceprezes: prof. dr hab. Leszek Zasztowt

Sekretarz generalny: prof. dr hab. Wojciech Iwańczak

Z-ca sekretarza generalnego: prof. dr hab. Grzegorz Grynkiewicz

Skarbnik: prof. dr hab. Teresa Rząca-Urban

Z-ca skarbnika: prof. dr hab. Jolanta Sujecka